

FYS 3610

Ukesoppgaver Uke 36

Spørsmål fra (midtveis)eksamen

Skisser partikkelbanen for elektroner og protoner for

- 1) $B = B_0$ (uniform B), $F_{\perp} = 0$ (ingen eksternt kraft)
- 2) $\nabla B \perp B_0$ (B-gradient vinkelrett på B), $F_{\perp} = 0$ (ingen eksternt kraft)
- 3) $B = B_0$ (uniform B), $F_{\perp} \neq 0$ (eksternt kraft)
- 4) $\nabla B \parallel B_0$ (B-gradient langs B), $F_{\perp} = 0$ (ingen eksternt kraft)

Øvelser

Bevegelsen til en ladd partikkel i et statisk magnetfelt $\vec{B}_0$ er gitt av:

$$m \frac{d\vec{v}}{dt} = q(\vec{v} \times \vec{B}_0).$$

Posisjonsvektoren $\vec{r}$ finnes da ved hjelp av:

$$\frac{d\vec{r}}{dt} = \vec{v}.$$

Vi antar at B-feltet er orientert langs z-aksen ($\vec{B}_0 = (0,0,B_0)$) for å studere bevegelsen til en partikkel i planet vinkelrett på B-feltet (xy-planet). Bevegelsesligningene forenkles da til

$$\frac{dv_x}{dt} = \frac{q}{m} v_y B_0$$

$$\frac{dv_y}{dt} = -\frac{q}{m} v_x B_0$$

og

$$\frac{dr_x}{dt} = v_x$$

$$\frac{dr_y}{dt} = v_y.$$

For å løse disse numerisk bruker vi Euler's metode for å tilnærme den tidsderiverte som en endelig differanse mellom tiden t og $t + h$ der h er steglengden:

$$\frac{df(t)}{dt} \approx \frac{f(t+h) - f(t)}{h}.$$

Anvendt på bevegelsesligningene gir dette:

$$\frac{v_x(t+h) - v_x(t)}{h} = \frac{q}{m} v_y(t) B_0$$

$$\frac{v_y(t+h) - v_y(t)}{h} = -\frac{q}{m} v_x(t) B_0$$

$$\frac{r_x(t+h) - r_x(t)}{h} = v_x$$

$$\frac{r_y(t+h) - r_y(t)}{h} = v_y.$$

Ved å omrokkere dette får vi uttrykk for v_x , v_y , r_x , og r_y ved $t+h$ uttrykt ved verdiene for t :

$$v_x(t+h) = v_x(t) + h \left(\frac{q}{m} v_y(t) B_0 \right)$$

$$v_y(t+h) = v_y(t) - h \left(\frac{q}{m} v_x(t) B_0 \right)$$

$$r_x(t+h) = r_x(t) + h v_x(t)$$

$$r_y(t+h) = r_y(t) + h v_y(t).$$

Øving 1: Skriv et program i et valgfritt programmeringsspråk (f.eks. Python) som numerisk løser bevegelsesligningene for et elektron og et oksygenion (O^+) i et statisk magnetfelt på 50 000 nT. La $\vec{r} = (0,0,0)$ og $\vec{v} = (500,0,0)$ m/s for $t = 0$ i begge tilfeller. Velg tilstrekkelig oppløsning h i forhold til gyrobevegelsen.

Øving 2: Plot partiklenes baner og sammenlign med teoretiske verdier for gyroradius og -frekvens.

Øving 3: Modifiser programmet til å inneholde en gradient i magnetfeltet slik at $\nabla B \perp B$ og $B = B(y)$. Du kan for eksempel velge en stegfunksjon:

$$B(y) = 1B_0 \text{ for } y < r_e$$

$$B(y) = 2B_0 \text{ for } y \geq r_e$$

der r_e er gyroradiusen til elektronet i nedre del av domenet.

Plot partikkelbanen og diskuter resultatet.

